

**الفكر التربوي عند نبوية موسى
وجهودها في إصلاح التعليم في مصر**
رسالة مقدمة للحصول على درجة الماجستير في التربية
قسم أصول التربية

إعداد

عمر صوفي محمد

مكتبة طريق العلم

boukrika.blogspot.com

الفكر التربوي عند نبوية موسى وجهودها في إصلاح التعليم في مصر

:

/ . :

/ . :

( )

طبقا لقوانين الملكية الفكرية

جميع حقوق النشر و التوزيع الالكتروني
لهذا المصنف محفوظة لكتب عربية. يحظر
نقل أو إعادة نسخ أو إعادة بيع أى جزء من
هذا المصنف و بثه الكترونيا (عبر الانترنت أو
للمكتبات الالكترونية أو الأقراص المدمجة أو أى
وسيلة أخرى) دون الحصول على إذن كتابي من
كتب عربية. حقوق الطبع الورقى محفوظة
للمؤلف أو ناشره طبقا للتعاقدات السارية.

فهرس

٥	إهداء
٦	شكر وتقدير

الفصل الأول

٨	الإطار العام للدراسة
٩	الإطار العام للدراسة

الفصل الثاني

٥٩	واقع المجتمع المصري وانعكاساته على الفكر التربوي
٦٠	واقع المجتمع المصري وانعكاسه على الفكر التربوي

الفصل الثالث

١٣٠	شخصية نبوية موسى و العوامل المؤثرة في تكوينها الفكري
١٣١	شخصية نبوية موسى والعوامل المؤثرة في تكوينها الفكري

الفصل الرابع

١٧٨	الفكر التربوي عند نبوية موسى
١٧٩	الفكر التربوي عند نبوية موسى

الفصل الخامس

٣٠٩	نبوية موسى وتعليم المرأة المصرية
٣١٠	نبوية موسى وتعليم المرأة المصرية

الفصل السادس

- ٣٦٩ ..... جهود نبوية موسى في إصلاح التعليم المصري
٣٧٠ ..... جهود نبوية موسى في إصلاح
٣٧٠ ..... التعليم المصري

الفصل السابع

- ٤٢٤ ..... النتائج والتوصيات
٤٢٥ ..... النتائج والتوصيات
٤٨٤ ..... المراجع والمصادر

/

/

/

.

/

/

.

/

.

الفصل الأول

.()

.

.()

.

( )

.( )

.

( )

- ( )

.

" "

( )

.

.
( )

.

"

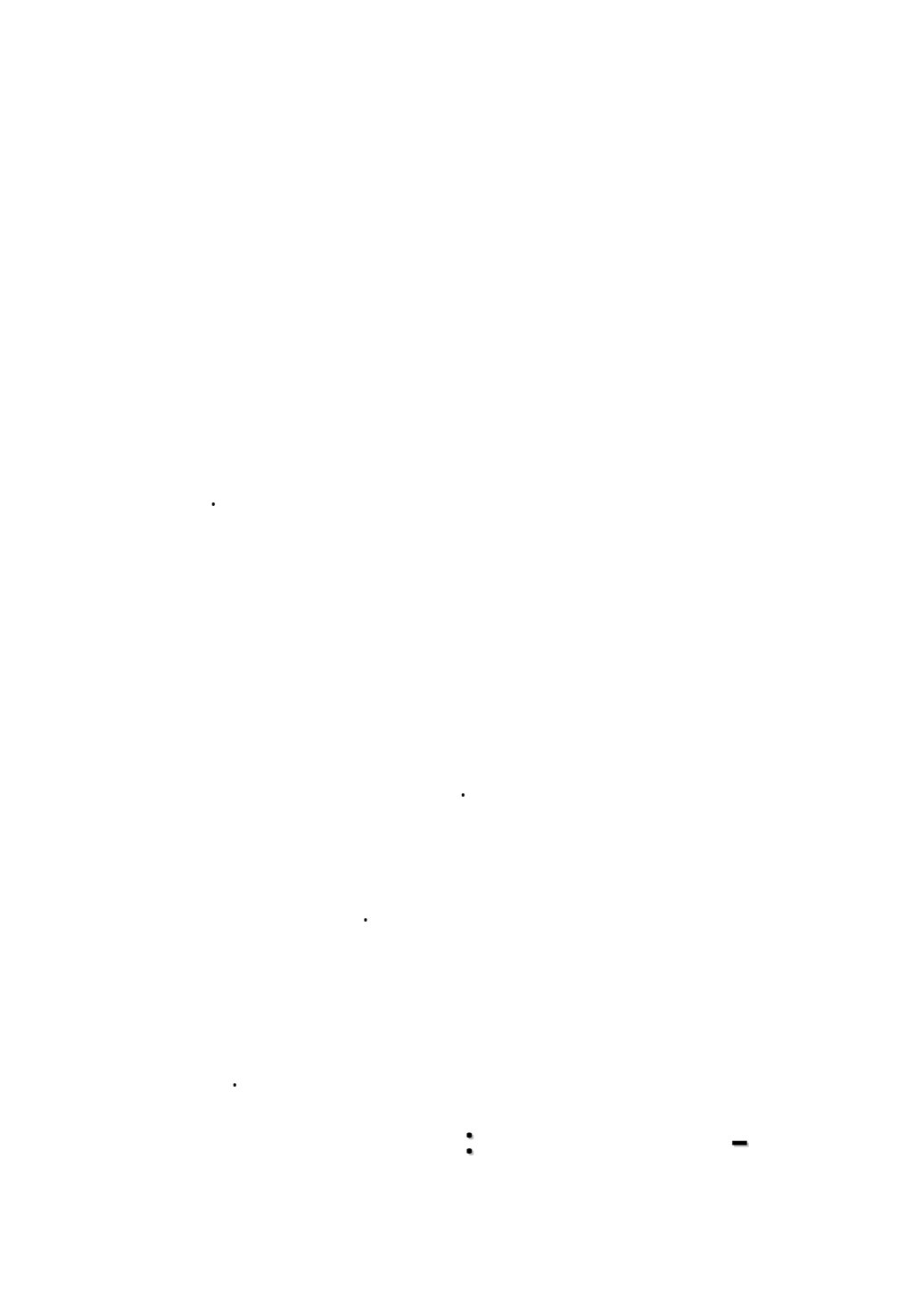
( ) "

" ( ) "

.

.
( )

-:

-

:

"

( ) " ( )

.

.

.

•

•

”

( )”

.

.

.

...

.

.

:

"

.( )"

(-)

- :

.

-

-

.

-

.

-

.

•

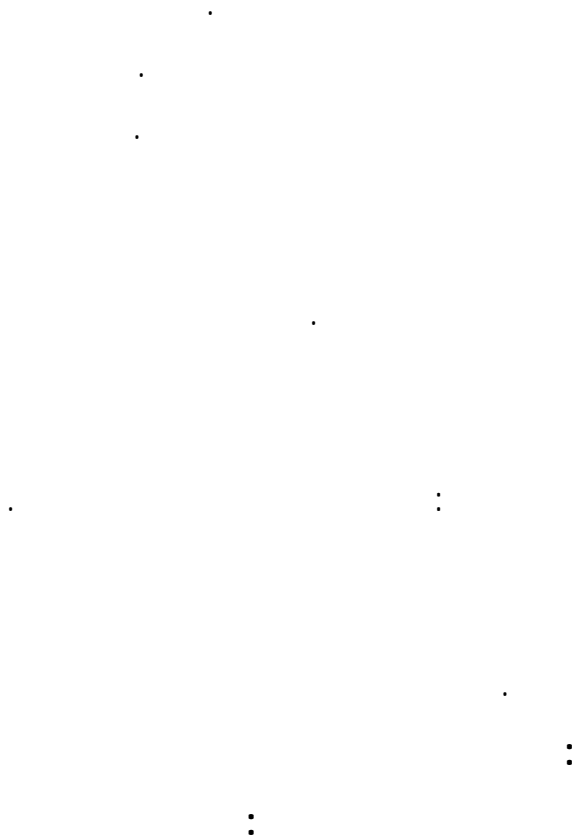
"

( ) ( )

:

" :
.( ) "

( )

( )

.

.

.

"

:

-

( ) "

:

.

:

.

-:

.

-

-

-

-

"

:

.( )"

"

:

.( ) "

:

.

.

·
" :
.( )"

.

.

.

.

.

.

.

.

.

:

"

:

( )"

.

.

:

.

:

.

.

.

— ∴ —

“ ∴ ”

“ ( ) ”

%

:

-

-

-

.

-

.

"

-:

-

( ) ( )

.

-:

.

(%)

-

.

-

.

-

.

-

.

-

.

-

.

-

"

:

-

( )"

.

.

.

"

"

.

"

:

:

:

:

( )"

.

.

.

%

.

.

.

.

:

.

.

.

.

.

:

-

.

( )

.

:

:

-

-

-

-

-

-

-

:

-

-:

-

-

.

-

.

-

.

-

-

"

( ) "

.

. ( )

.

.

. ( )

.

"

. ( )"

"

"

"

"

:

- :

:

.

" :

:

"

.

" :

"

.

" :

"

.

" :

"

" :

:

"

:

:

الفصل الثاني

-

( ) .

( ) .

( )

.

( )

-

.

:

:

-

.

.

:

-

-:

:

-

( )

( )

( )

( )

( )

"

"

( )

"

.( ) "

—

( )

—

”

”

( )

.

”

”

”

”

”

( )”

:

-

( )

"

( ) "

:

-

.

( )

:

:

-

-

.( )

( )

.

.

( )
( )

( )

.

:

-

( )

-

( )

-

:

. ( )

. ( )

.

( )

. ( )

.

.

:

( )

:

:

( )

:

( )

:

:

.

. ( )

. ( )

:

.

.

:

-

.

-

( )

-

- -

.

( )

-

.

-

.

:

-

( )
(-)

(-)

)

·
-
:(-

:

( )

-:

:

-

( )

.

. ( )

. ( )

. ( )

:

-

.

.

:

:

:

-

-

( )

.

( )

( )

:

"

"

( )

.

( )

:

. ( )

:

-

-

. ( )

:

:

( )

-

:

“ ( )

“( ) ”

“( )

“( )

:

-

.

( )

.

:

:

:

-

( )

( )

( )

( )

-:

-

(%)

( )

.

.( )

%

( )

.

- :

-

.

. ( )

.

( )

( )

·
- : -

·
( )

-
- : -

-:

.

:

-

.

( )

( )

.

( )

.( )

.

-:

-

.

,)

(%)

.(

(% ,)

(-)

. ( )

(%)

/

( )

%

% ,

( ) .

-:

-

(-)

· / ·

· /

·

·

-:

.

( )

( )

( ) . ( )

( )

.

:

:

.

.

%

%

!( )

:

:

-

:

:

-

( )

% ,

. ( )

%

.

-:

-

. ( )

. ( )

:

:

-

: -
(-)

.( )

.( )

( )

.
: -

.( )

.

.( )

: -

( )

.

( )

.( )

.( )

·
:

-

·

·

:

:

-

·

.

( )

( )

"

"

..

( ) "

-:

-

( )

.

-:

-

%

.( )

%

.( )

( )

(-)

( )

-

:

( )

%

( )

( )

-:

( )

( )

( )

.

( ) "

"

-

( )

-

( )

" "

( )

%

.

( )

:

-:

-

.

:

-:

.

.

.

.

-:

.

.

( )

..

.

( )

.

.

:

.

.

.

:

-

.

-

.( )

-:

.

.

.( )

-:

.

.( )

.

-:

:

-

( )

•

•

•

”

”

"

( )

"

.

.

- :

-

( )

( )

"

( ) "

"

( ) "

.

-:

-

.

.

.

( )

.

:

-

.

-

.

-

.

-

.

-

:

-

( ) .

. ..

:

-:

-

.

( )

( )

.

.

:

-

.

-

.

-

.

-

-

( ) .

( ) . /

( ) . ( )
( ) .

( ) .

-:

. . . . .

-

.

( )

-

-

:

-

"

-

"

( )

( ) .

.

.

( ) .

.

:

-

.

( ) .

( )
( ) .

( ) .

-
:
:

.

( ) .

( ) .

( )

( ) .

:

.

( )

.( )

( ) .

:

.

.

.

.

..

الفصل الثالث

شخصية نبوية موسى

-

-

.

( ) .

" ( ) .

( ) ."

( ) .

" "

( ) .

.

.

( )

.

" "

( )

..

.

: ( )

"

”

( )”

.( )

.( )

.( )”

”

( )

( )

!!

)

"

(

( ) "

.( )

.

"

"

"

...

"

"

"

.

.( )

( )

( ) "

"

( ) .

"

"

( ) .

( ) .

.

.

:

-

.

( ) .

.

( ) .

- :

-

( ) .

( )

" -

-

"

"

( ) "

"

( ) "

:

—

( )

...

"

( )"

:

-

( )

:

-

-

:

:

-:

:

-

.

.

.

"

.

"

( ) .

( ) .

.

.

•
•

—

( )

( )

- -

!!! ( )

( )

”

.( ) ”

.( )

( )

.( )

.

.

.( )

-:

-

·
( )

·
( )

·
( )

( )

:

"

"

·

.

- :

-

.

.

:

.....

-

-

( ) .

( ) .

"

( ) .

"

( )

( )

( )

.

( )

"

( ) "

"

...

"

( ) .

"

( )"

"

"

( ) .

.

( )

-
( )

( )

)

( ) / / (

( )

( )

.

:

"

( ) "

.

( )

.

·
(-)

"
"

( )

( )

( )

//)

(//

.(*)

.( ) "

"

.

.

.( )

( )

-:

-

.

-:

:

-

“ ( ) ”

“_”

“

( ) .

( ) .

“

:

“

“

“

“

“

:

"

"

"

"

-( )

-

-

-

”

· ( ) ”

( ) .

·

”

”

”

”

·

·
-:( )"

·
" " " -

)

( )

(

( ) .

"

( )"

-( )

-

.

"

"

.

"

( )

·

·
"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

.

⋮

-

( ) .

"

-

"

( ) .

-

"

( ) ."

( ) .

-

:

.

)

( )

(

.

"

"

"

"

"

"

"

"

"

“

”

”

.

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

.

( ) .

-:

الفصل الرابع

.

.

..

.

•

•

-

( ) .

“ ( ) ”

( )”

. ( )

:

:

.

( ) .

.( )

.

.

⋮

⋮

⋮

.( )

”

”

.

( )

.

.

•
•

( )

.

( )

.( )

.

( )

.( )

"

"

.

"

"

"

( )"

.

"

"

.

( )

( ) .

-

-

.

:

-

( )

.( )

( )

.( )

:

:

( ).

.( )

- -

(-)

-:

-

( )

( )

- :

-

"

"

( )

.

.

- :

.

.( )

.( )

.

:

:

:

( )

.

.

"

( )

.

"

( )

.

.( )

:

.

( )

( )

.

.

.( )

“ ” “ ” “ ”

：

( )

“ ”

“ ”

“

”

。

.
.
:
-

%

( )

.

( )

.( )

:

:

:

.

.

-

( )

:

-

-

-

-

-

-

.

.

.

( )

( )

( )

*" " " "

( )

( )

.( )

.

-:

:

.

.( )

( )

-: : -

:

( ) .

.

.( )

- :.( )

.

-

-

.

.

.( )

:

”

.( ) ”

.( )

.

.

-

-:

.

-:

-

.( )

-

.( )

-

. ( )

-

.( )

-

.( )

( )

.( )

-

( )

( )

.

:

-

.( )

"

.

( )

.

.

.( )

( ) .

.

:

-

:

-

( )

-

"

"

( )

.

.

-

.( )

:

-

.( )

:

-

"

"

( )

.

-

.

( )

-

. ( )

. ( )

!"

"

.

:

-

( )
.

( )

( )

:

( )"

"

-

-

"

"

( )

-

( )

.( )

:

.

-

-:

.

. ( )

"

"

.( )

( )

"

( )"

.( )

.( )

⋮

⋮

⋅

⋮

( ) "

.

.

( )

( )

( )

.

( )

.

-

”

（ ）”

”

（ ）”

（ ）

• ...

•

( )

( )

.

.

.

:

.

( ) .

.

"

”

( )_.

”

( )”

.

.

.

”

∴

■

.

.( )

.( )

. ( )

.

.( )

( )

:

( )

!!(can and sisters)

.( )

.

.

- :

.

.

.( )

"

- :

"

.

( )

:

.

( )

( )

.

.

"

( ) "

( )
.

.

.

”

( ) ”

”

( ) ”

( )

.

.

”

”

( )

.

.( )

:

-

.

-

.

-

( ) "

- -) :

:(-

.

- :

-

.( )

( ) .

"

( ) .

( ) ."

.

.

"

"

.
( ) .

.

" ( ) .

( ) .

( ) .

-

.( )

"

"

.( )

( ) .

.

.

.

.

⋮

-

“

”

”

( )”

”

”

.( )

( )

( )

- -

( ) .

.

.

- :

-

.

.

.

.( )

( )

( ).

( )

( )

( ) .

( )

( ).

.

.

.

( ) .

-

-

( ) .

- :

-

.

( ) .

:

.

"

"

"

"

.

"

...

( ) ."

( ) .

.

( )

" "

( ) .

.

( )

.

•
•

•
•

.

.

"

"

(U)

( ) .

( )

.( )

( )

:

-

.

( ) .

.

.

( )

.( )

( ).

.

:

.

.

.

.

( ) .

•
•

-

( )

( ) .

.

( )

( ) .

.

( )¹¹

.

( )

( )

.

.( )

( )

.

.

( )

( ) .

"

”

( ) ”
.

”

”

( ) ”
.

:( )
:

”

”

”

( )”

( )”

”

”

( )

-:

-

( ) .

.

.

( ) .

( )

( )

( )

( ) .

( ) .

"

.

"

( ) .

.

( ) .

.

.

.

- .

-

.

.

.

( )

%

( )

( )

"

( )¹¹

.

( )

( ).

( )

.( )

( )

:( )

-

-

-

( ) .

-:

-

.

( )

( ) .

( )

”

( ) ”

.

( ) .

"

"

( )

”

( ) ”

”

( ) ”

"

"
.

( )
.

( )

( )

"

( )"

"

"

( ) .

.

.

"

"

( )

( )

- -

.

.

"

( )"

.

.

- :

:

( ) .

.

.

.

( ) .

.

.

:

.

( )

.

( ) .

( )

:

"

.( )"

.

-

-

.

”

( ) ”

.

.( ) .

.

. ( )

.

:

-

( ) .

.

( ) .

-:

الفصل الخامس

.

.....

.

.

"

"

.( )

.

"

( )"

"

( )"

( )

-

-:

-:

:

-

.

( ) .

-

( ) .

"

( )"

-

.

( ).

( ).

-

"

"

( )

.

-

•

•

.

( )

.

( )

”

”

( ) .

.( )

.( )

.

:

.( )

"

"

( )

"

( )"

( )

"

( ) "

"

( ) "

-

- :

.

.

"

!

"

( )

"

"

"

( ) "

”

..

”

.

”

( )”

( )

.

:

-:

-:

.

( ) .

( ) .

-:

-

( )

"

( ) . "

- :

-

( )

( ) .

:

.

.

.

-:

-

"

. ( ) "

. ( )

. ( )

"

( ) "

...

-:

-

.

"

"

.( )

( )

.

.

.

( )

( )

.

"

"

( )

.( )

.

( )

.( )

.( )

:

-

.

.

.

( )

( ) .

( ) .

"

( ) ."

"

( ) ."

( ) .

"

.( ) "

( ) .

.

( ) .

-:

.

"

( ) :

"

"

"

-( )

"

"

( ) "

•

-

..

( )

• ...

( )

"

( )

....

( ) "

( ) .

"

...

( ) . "

"

( ) . "

( ) .

( ) ! . ( )

- :

.

-

-

..!!

-

-

.

-

-

( )

.

.

( )

( ) .

"

( ) "

"

( )

( ) "

.

.

( ) .

:

( ) .

.

“ ( ) ” .

( ) ” .

( ) .

( ) .

.

"

( ) "

.

.

.

"

( )"

.

( ) .

Chair woman

Chair man

!!( ) .

.

( ) .

•

-

( ) .

( )

.

:

.

( )

"

"

( )

"

( )" "

"

"

( )

( )

.

.

( )

( )

.( )

.( )

( )

:

.

”

.....

....

...

( )”

( )

.

||

...

( ) ."

( ) .

( )

( )

( ) .

( ) .

-

-

:

-

.

( )

( ) .

-

-

.

( ) .

.

.

( ) .

( ) .

( ) .

-:

-:

-

"

"

( ),

-:

-

( ),

-

-

( ) .

- :

-

.

"

. ( )

. ( ) "

:

-

. ( )

-:

-

. ( )

( )

. ( )

. ( )

"

...

( ) "

( )

:

-:

-

( )

: -

( )

: -

( )

: -

.

( )

-: -

"

"

- -

( ) .

( ) .

.

-

-

.

.

.

-:

. . .

-:

-

.

-

.

-

.

-

.

-

.

الفصل السادس

- :

-

( )

.( )

.( )

( )

”

（ ）”

（ ）

（ ）

-

-

( )
.

.

( )
.

.

( )

( )

"

"

( )

"

( ) "

( )

"

.

"

( )

"

"

“ ”

.( )

( )

:

.( )

( )

.( )

)

(

.( )

( )

.

.

.

.

"

( )

( )" "

( )

"

"

.

.

"

"

( )

( )

-

-

.

.

.

.

"

( ) "

.

( ) ( )

/ /

( ) .

"

"

"

"

( ) .

( )

( ) .

( ) .

.

"

( ) "

"

"

! "

.

"

( ) "

.

-

-

.

( ) .

*
.

-( )

-

.

-

.

-

.

-

.

-

.

-

.

( ) .

"

”

·

”

”

”

( )”

( ) .

( ) .

”

”

( ) .

-

-

.

( )

( )

( )

( );

.

.

( ) .

( )

( ) .

//

//

. //

"

"

"

( ) "

:

-

.

.

-

.

.

-

-

-

∴

- ∴

.

.

( )

.

:

. ( )

%

%

%

( )

. ( )

·
- / /)

(/ /

( )
·

·
-

·
"

"

( )"

( )"

.

"

( ) "

( )

( )

( )

.

.( ) .

( )

( )

.

- : ( )

-

.

-

.

-

.

.

%

( )

( )

"

"

( )

( )

( )

- :

.

"

"

"

"

-

( )

-

"

( )

“ ( ) ”

( ) ”

.

. ( )

.

. ( )

. ( )

-:

"

"

—

—

( )

.

( )

.

"

"

( )

-( )

-

-

-

-

.

-

.

( )

"

( )" "

-:

.

( )

"

"

( )

:

.

•
•
•
•
•

( )

“

”

·

·

( )

.( )

.( )

.( )

.( )

.

( ) .

"

...

( ) "

:

( ) .

.

( )

.

.

( )

( )

( )

"

( ) "

.

.

•
•

الفصل السابع

!

.

.

-:

-

.

-

.

.

.

" "

" "

"

"

.

.

- :

...

.

.

:

-

.

.

.

:

.

.

.

-

-

-

∴

.

-

-

.

.

-

-

.

.

-

-

.

.

.

⋮

- ⋮

-:

.

.

.

.

( )

.

.

.

.

-

-

( )

·
- :

·

·

:

-

( ) .

.

.

.

.

.

.

:

.

( ) .

.

.

:

-

.

.

-

.

-

"

"

.

.

.

.

.

/ .

% % ,

%

.

.

( ) .

.

.

.

-:

-

.

-

.

-

" "

.

-

( ) .

( ) .

·
-: .

" ( ) .

( ) "

( ) .

( )

:

-

-

.

-

.

-

.

.

.

.

•

-

.

-

--

.

--

.

--

.

--

.

--

.

--

.

.

.

.

.

.

.

.

( ) .

.

( ) .

--

:

.

--

.

--

.

--

.

--

.

.

.

( ) .

:

--

.

--

.

--

.

--

.

--

.

:

:

:

--

--

.

--

.

--

--

--

--

:

-

:

.

-

.

:

.

.

:

.

.

:

.

.

:

.

/

//

//

∴

.

∴

∴

∴

∴

.( )

∴

-

.

-

.

.

-

-:

-

:

.

.

:

.

:

.

:

.

:

.

:

.

:

.

:( )

.

.

.

:

.

( ):

.

-

:

.

:

.

:

.

. ( ) : .

. :

. :

. :

. ( ) : .

. :

:-

:-

.

:-

.

.. :-

.

:-

.

.

:

.

)

.

(

:

.

:

.

:

.

:

.

.

:

.

:

.

.

:

.

- :( )

.

.

:

.

.

:

.

.

:

.

.

:

.

:

.

( )

.

:

.

:

.

:

.

:

.

.

:

.

:

.

..

.

:( )

- ...

: .

: .

. .

: .

: .

: .

.

:

.

.

-

:

.

( )

.

:

.

.

:

.

.

:

.

.

:

.

.

-

:

.

.

:

.

.

:

.

.

:

.

:

.

. - .

:

.

.

:

.

-

..

.

:

.

:

.

:

.

:

.

:

.

:

.

.

.

:

.

:

.

.

:

.

.

:

.

.

:

.

.

:

.

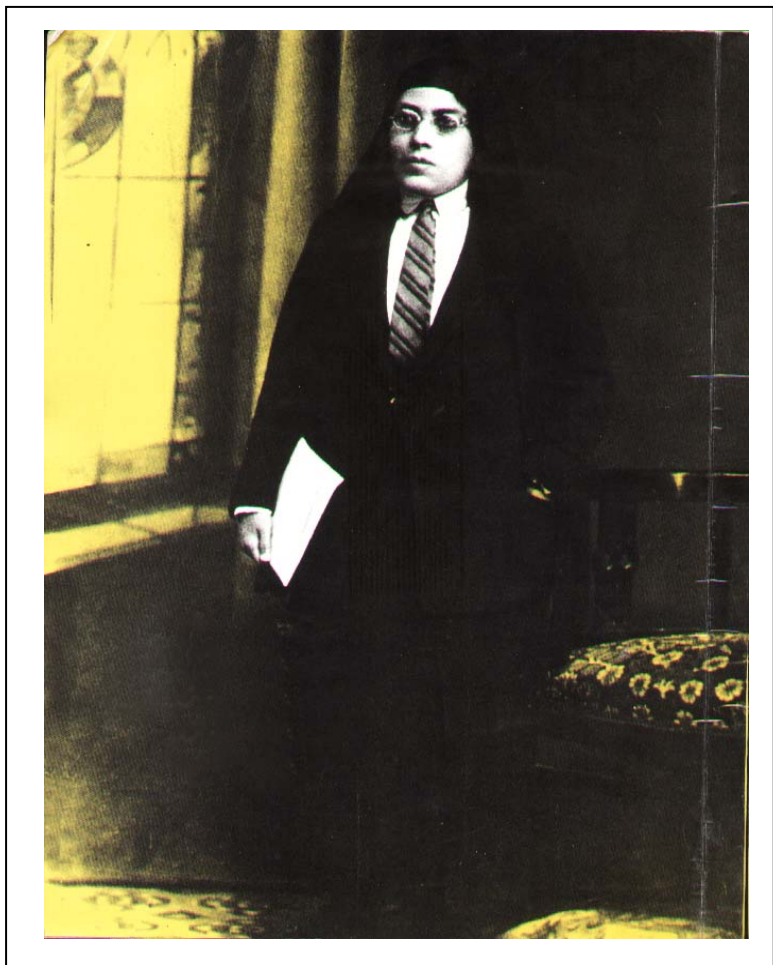

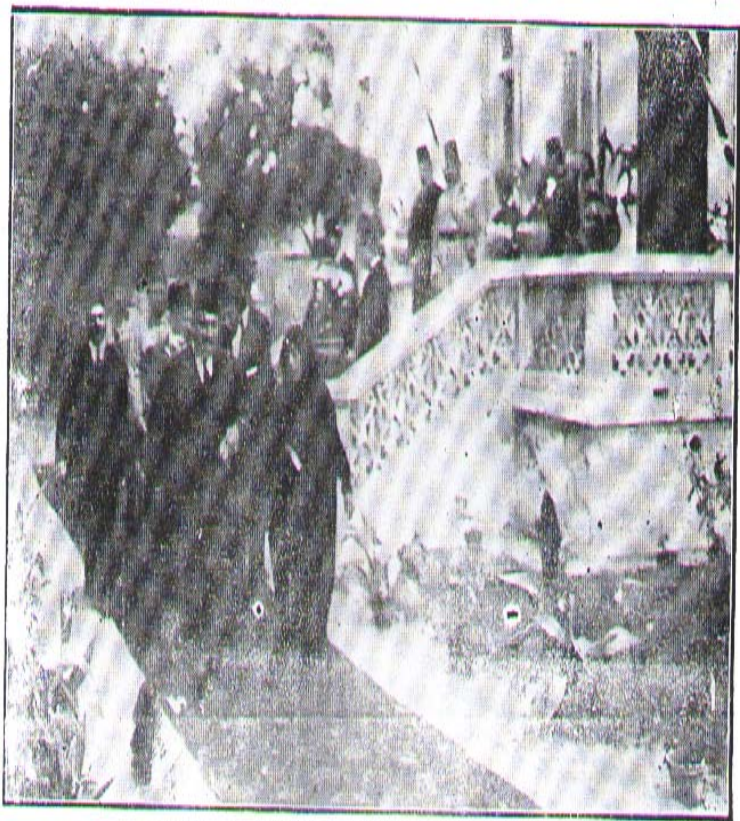
- Administration and policy 1883 -1907 Ph
D.Dissertation , Harvard university,1965.
3. Donald Malcolm Raid: Cairo University and
The Making of Modern Egypt London,
Cambridge Middle East library 1990 .
  4. Heyworth Dunne:An Introduction of the
History of Education in Modern Egypt,
London, Frank Cass and Co, ltd,1968
  5. Israel Gershoni ; James Pijakowski:
Redefining The Egyptian Nation 1930 –
1945, London, Cambridge University. Press
1995.
  6. Randa.N. Shoeb: public Education in Modern
Egypt, pacific Lutheran university 2002.
  - 7.Salama Hamad “ French And British Influences
in Egyptian Education. I.M.A thesis, London
University-1949.

: -

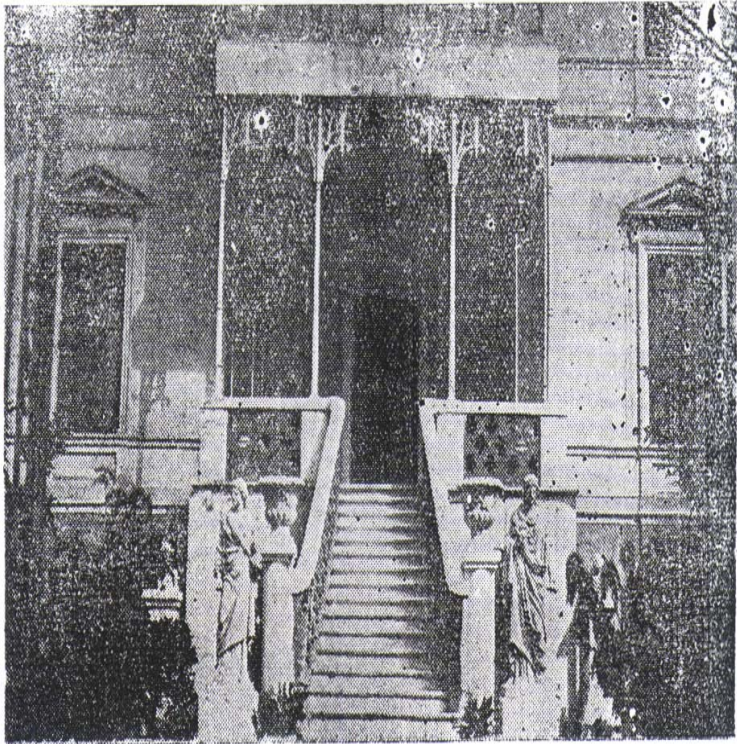
/

. //

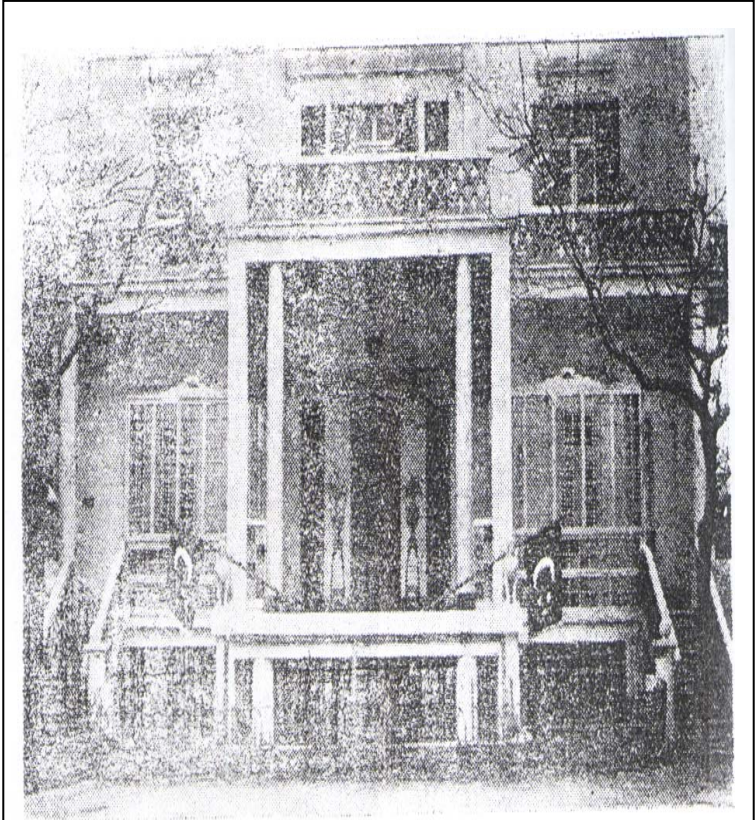

جفزة صاحب الجلالة المغفور له فؤاد الأول خارجا من مدارس بنات الأشرف

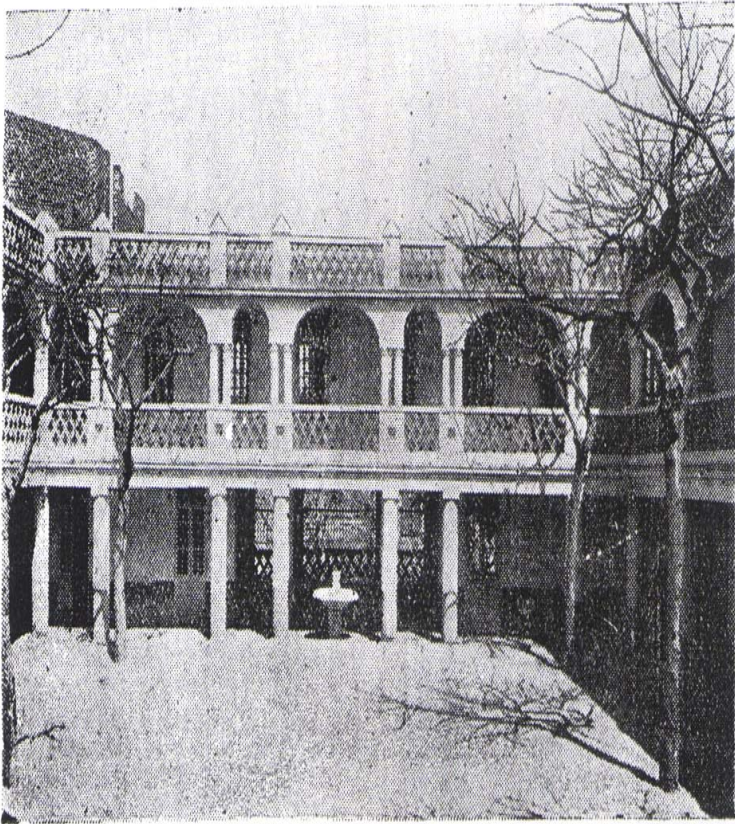

مدخل المدرسة من شارع منشا

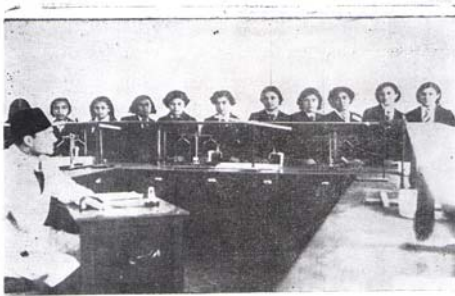

صنوبر العبد

قنطرة المدرسة

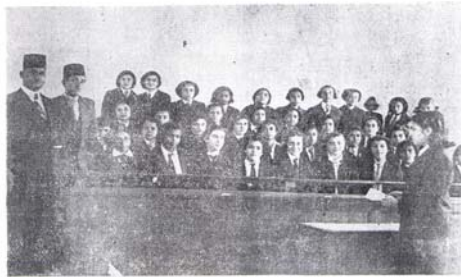

في العمل

وبالدرسة معمل خاص له نظام خاص
يسهل للمعلم ملاحظة كل التلميذات مهما
كان عددن ، وقد جهز بالفاز ، وهو
مطلق الهواء تحيط به الخديقة من جميع
جوانبه

مدرج المدرس

وهي غرفة واسعة تحيطها الأشجار ،
وقد وقفت أمام التلميذات طابسة تلقى
محاضرة علمية وقد وقفت من الجهه
الآخرى معلمان لانتقاد محاضرتها . . !

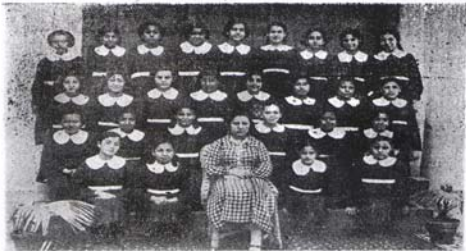

الجزيرة

طابسات المدرسة وهن يقمن بعلاجه
السائقين مذبذغو اسعفت الدلائل . . .
الآن مدين تترك كرمه العذب لا يبيد

السنه الزايدة الابتدائيه
وقد نشرنا هنا لتكون مثلا لنظام
المدرسة الفتيق للميس تلميذاتها ، وهو
مسايس يتبدل على الجمال والكمال في
آن واحد

ليرة السود

وبالمدرسة فناء متسع أعدت تلك
الكبة خصيصا ، وتقبل التلميذات عليها
تلف واجتهاد مما يشهد بألمة تلك
ليرة بالبراعة في اجتذاب التلميذات

مجرة الرسم

وهي حجرة متسعة خالية من جسيم
جوانبها ، يتخلها الضوء ، وقد بنيت
على شكل هندسي مشتمل الاصلاح

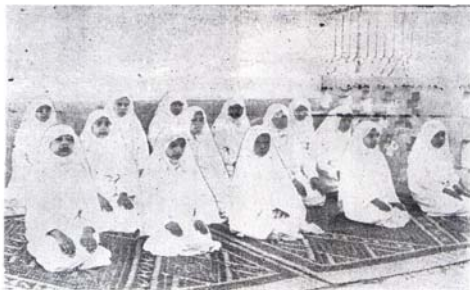

هيئة التدريس
توسطها السيدة نبوية موسى
صاحبة ومديرة مدارس بنات
الإشراف

بعض طالبات السنة الرابعة الثانوية
وقد نشرنا هنا كنموذج لزي التلميذات
وكله وميله إلى الحشمة وحسن الخدم
بما اشتهرت به بنات الإشراف على كثير
من المدارس الأخرى

بعض طالبات السنة الثالثة الابتدائية
وصنر سنن دليل واضح على ما تنقله
المدرسة من العناية بالتعليم وعدم
ميلها إلى إبقاء التلميذات للاعادة
في فرقهن عائشها بجانبه أوروبا بتفاسد
التقليد على الانتهاء من دراسته في سن
مباركة ، وهو ما يهمله جميع المدارس في
مصر وخصوصا الأميرية منها .

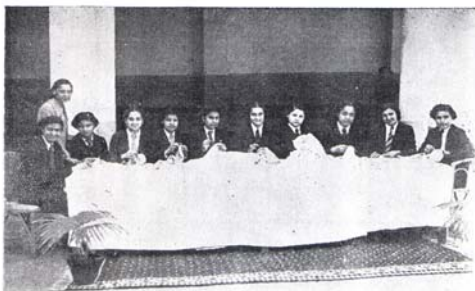
الدين

وقد أعدت المدارس (مصلحة)

للتلميذات لتعودن لقائمة شعائر الدين ؛
وهي في كل ذلك تلتفتت الى ما
يتطلبه الدين الاسلامي من الفضائل ،
وفي مقدمتها العفة والسكال للسيدات

زى الطالبات

وزى الطالبات في مدارس بنات
الأشراف زى كامل وهو مع ذلك منظم
أتفق بميل الدين الى رؤيته قد جمع بين
السكال والنظام كما يظهر ذلك في بعض
صورهن .

التدبير المنزلي

يقمن الطالبات بالطهي ، وقد
أعد مطبخ التدبير المنزلي بمدارس
بنات الأشراف بالأدات الكاملة وفيه
(فرن) يو قد وكهرباء ، كما توجد فيه
دوات نادرة المثال . . .

∴ ( )

∴ ( )

∴ ( )

//

// // // ∴ ( )

- ∴ ( )

∴ ( )

.. : .( )

. : .( )

: .( )

. : .( )

( ) : .( )

. : .( )

"

. : .( )

.

.

: .( )
( )

: .( )

— : -¹⁶.( )

: .( )

: ¹⁸.( )

: - ¹⁹ .( )

: " : .( )
..)

(

Salama Hamad “ French and British Influences in Egyptian Education. I.M.A thesis , London University 1949 .²¹.( )

David Kinsey : Egyptian Education under Cromer - A study in Educational Administration and Policy 1883 -1907 Ph D. Dissertation , Harvard University ,1965.²².( )

²³ - Heyworth Dunne :An Introduction of the History of Education in Modern Egypt , London ,Frank Cass and Co, ltd ,1968 .( )

²⁴ - Randa .N. Shoeb : Public Education in Modern Egypt, Pacific Lutheran University 2002 .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

.
: .( )

-

.
: .( )

-

: .( )

Cromer : modern Egypt, K Macmillan Co .( )

Limited 1911 vol 1 p 333

: .( )

: .( )

: .( )

// .( )

: .( )

-
: .( )

Cromer : Modern Egypt op. cit p 342 .( )

: .( )

: .( )

Cromer :Modern Egypt op. cit p 324 .( )

: .( )

:

.( )

-

:

.( )

-

:

.( )

:

.( )

:

.( )

-

:

-( )

:

.( )

:

.( )

:

:( )

-

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

-
: .( )

	:	-.( )
	-	
/ /		-
/ /		.( )
:		.( )
:		- .( )
.		
:		.( )
.		
:		.( )
.		
:		.( )
.		
:		.( )

Israel Gershoni ; james pijakowski : .( )
Redefining The Egyptian Nation 1930 – 1945 ,
London , Cambridge Uni. Press 1995 p 2

: .( )

. : .( )

: .
. : .( )

. : .( )

Cromer: Modern Egypt, vol 2, op cit p 484 .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

	:	.( )
	:	.( )
	:	.( )
	:	.( )
	:	.( )
	—	
	:	.( )
—		
	:	.( )
		—
	:	.( )
—		.( )
		.( )
		.( )

: .( )

-

.( )

: **116** .( )

-

- : - .( )

: - .( )

: - .( )

-

: .( )

-

: - .( )

: - .( )

: - .( )

: .( )

: - .( )

: .( )

: .( )

-

: .( )

: .( )

: .( )

Donald Malcolm Raid : Cairo University, op .( )
cit. p 11 -

: .( )

: .( )

: - .( )

: - .( )

-
: - .( )

-
: - .( )

-
) : .( )

(

: .( )

: - .( )

-
) - : .( )

(

.
: .( )

.

: .( )

: .( )

Ronald Malcolm : Cairo university , op cit p .( )

11-12

: .( )

- ..

: .( )

: .( )

: .( )

: .. : .( )

: .( )

	:		.( )
	:		.( )
	:		
	:		.( )
	:		.( )
	:		.( )
	:		.( )
-	:	-	.( )
	:	-	.( )
	:	-	.( )

	:	-	.( )
		-	.( )
-	:	-	.( )
		.	
	.	-	.( )
	:	-	.( )
	.		
.	:	-	.( )
	.	:	-
	:	-	.( )
		.	
-	:	-	.( )
		.	
	.	-	.( )
	:	-	.( )
	:	-	.( )
		.	
	:	-	.( )
	.	//	-
-	:	-	.( )
.	//		

: - .( )
 .
 - : - .( )
 . // / - -
 - : - .( )
 - -
 - // /
 : .( )
 // /
 : - .( )
) : - .( )
 (: : - .( )
 : - .( )
 -
 : - .( )
 . - ( )
 : - .( )
 .

: - .( )

:

: - .( )

. - // - -

:

- .( )

( )

:

- .( )

:

- .( )

:

- .( )

( )

:

- .( )

- // - -

- -

- //

:

- .( )

. //

:

- .( )

.

: - .( )
 - // - -
 .
 : - .( )
 : - .( )
 . - // - -
 : - .( )
 . - // - -
 : - .( )
 : - .( )
 . - // - -
 : - .( )
 . -
 : : - .( )
 ( )
 : - .( )
 -
 : - .( )
 -

: - .( )

: - .( )
// - -

: - .( )
// -

: - .( )

- - : - .( )
- //

// - - : - .( )
-

: - .( )

: - .( )

- // - - : - .( )

: - .( )
// - -

. - .( )
 - : - .( )
 . - // - -
 : - .( )
 . // - -
 .( )
 // //
 : .
 . -
 : - .( )
 . : - .( )
 - - : - .( )
 . //
 // : - .( )
 : .
 . //
 : - .( )
 : - .( )
 - .( )

	:	-	.( )
	-		
.	:	-	.( )
	:	-	.( )
:		-	.( )
	:	-	.( )
		-	.( )
-		-	.( )
-		-	.( )
	:	-	.( )
-		// - -	
			.( )
	:	-	.( )
		// - -	
	:	-	.( )
-	// - -	-	
- -	:	-	.( )
		//	
	:	-	.( )

-- : - .( )

//

// : - .( )

: -²⁵⁷ .( )

:

:

. : - .( )

. // //
: ²⁵⁹ .( )

//

: .( )

// -

: .( )

- // -

: .( )

//

: .( )

.( )

: .( )

265 .( )

//

266 .( )

//

.( )

: .( )

/ : .( )

//

: .( )

// - -

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

- //

.( )

: - .( )

- : .( )

//

- : .( )

//

: .( )

//

//

. - // - - .

: .( )

: .( )

:

: .( )

.( )

: : : .( )

- : .( )

//

.( )

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

-

: ²⁹² .( )

//

: .( )

//

(-) * - .( )

( ) .( )

·
:

:

·
:

:

:/ /
:

·
- / / **300** .( )

-	:	.( )
	:	.( )
	:	.( )
		.( )
	:	.( )
	:	.( )
	:	.( )
		.( )
	:	.( )
		/( )
	:	.( )
//		-
	:	.( )
		-
	:	.( )
	:	.( )

: - .( )

// - -

: - .( )

: - .( )

: - .( )

//

: - **318** .( )

: - **319** .( )

- .( )

: .( )

: .( )

//

: .( )

: .( )

-	-	:	.( )
			//
		:	.( )
		:	.( )
	-	//	-
.		:	.( )
			.( )
			.( )
			.( )
		:	.( )
		:	.( )
		:	.( )
-		:	.( )
		-	// -
		:	.( )
	:	:	.( )
			//

	:	.( )
	:	.( )
	:	.( )
.	:	.( )
	:	.( )
	:	.( )
	:	.( )
	:	.( )
	:	-( )
	:	.( )
.	:	.( )
.	:	.( )
	:	.( )

: .( )

: .( )

// -

: .( )

- //

"

" "

"

"

"

.

: .( )

- .( )

: .( )

- 359 .( )

: .( )

: 361 .( )

- - : .( )

- //

: .( )

- // -

: .( )

- //

: .( )

//

: .( )

: .( )

- //

368 .( )

: .( )

: .( )

.... : .( )

-

. - //

. .( )

.( )

- - : .( )

-

: .( )

: .( )

: .( )

: .( )

-

: .( )

: .( )

// -

- : .( )

//

: - 382 .( )

// - -

: .( )

// /

: .( )

. -
 : .( )
 : .( )
 - // -
 : .( )
 : .( )
 : .( )
 // -
 : .( )
 - 400 .( )
 .( )
 .( )
 : .( )
 ( )
 -
 : .( )
 - // /

	:		.( )
		//	
	:		.( )
	:		.( )
	..		
	:		.( )
	//	-	-
....	:		.( )
	//		
	:		.( )
		//	
	:		.( )
		/	
	:		.( )
-	:		.( )
	-	//	
	:		.( )
	:	-	.( )

	-	-	.( )
		-	.( )
-		:	.( )
		:	.( )
		:	.( )
			.( )
			.( )
		:	.( )
		:	.( )
	// -		
		:	.( )
			//
		// -	
		:	.( )
	.	//	
		:	.( )
			//

: .( )

: .( )

. // -

- : .( )

//

: .( )

//

- - : .( )

//

: .( )

- // -

.... : .( )

-

: .( )

- - -

- : .( )

//

... : .( )

// -

	:	.( )
-	//	
	-	.( )
	:	.( )
//		
	/	
	//	
	:	.( )
//	-	
	:	.( )
	:	.( )
.	//	-
	:	.( )
-		
	//	
	:	.( )
	:	.( )
//	-	

	:	.	( )
	:	.	( )
	:	.	( )
	:	.	( )
	:	.	( )
	:	-	( )
)	:	-	( )
		.	(
	:	-	( )
		.	
		-	( )
	:	-	( )
.	-	/ /	- -
	:	-	( )
// - -		.	-
	:	.	( )

.( )

-

- :

.( )

.( )

:

.( )

: - .( )

.

. - .( )

. - .( )

- :

- .( )

:

- .( )

. //

:

. ( )

// -

:

- .( )

//

:

.( )

.( )

: .( )

//

: .( )

(..)

: - .( )

: - .( )

// - -

: - .( )

- // - -

: - .( )

// - -

: - .( )

- -

: - .( )

- // -

- -

//

: - .( )
//

: - .( )
//

: - .( )

.. : - .( )
//

: - .( )
-

: - .( )
// - -

: - .( )

: - .( )
//

: - .( )

- -

. - //

: - .( )

. //

: .( )

.( )

.( )

.( )

: .( )

: .( )

-

: .( )

: .( )

.( )

: .( )

: - .( )

.

: - .( )

.

	:	-	.( )
		.	-
	:	-	.( )
	:	-	.( )
	:		.( )
	:	-	.( )
-	:	-	.( )
	:	-	.( )
- -	:	-	.( )
		//	
	:	-	.( )
		-	.( )
	:	-	.( )
	//	- -	

	:	-	.( )
	:		
-	:	-	.( )
		/ /	
	:	-	.( )
-		-	.( )
.	:	-	.( )
	:	-	.( )
-		-	.( )
-		-	.( )
	:	-	.( )
		/ / - -	
	:		.( )
			.( )
	:		.( )
			.( )

	:		.( )
	:		.( )
			.( )
			.( )
	:		.( )
-	//		
	:		.( )
	:		
	:		.( )
	//		
.	:	-	.( )
	:	:	- .( )
-	:	-	.( )
	:	-	.( )
	:	-	.( )

- : - .( )

: - .( )

: - .( )

: - .( )

: - .( )

: - .( )

.. :

.( )

: - .( )

- - -

//

: - .( )

: - .( )

: - .( )

: .( )

: .( )

: .( )

// -

: .( )

//

- .( )

: .( )

//

: .( )

// - -

: - .( )

-

: - .( )

//

: .( )

.

: - .( )

. - .( )

. - .( )

: - .( )

// - -

: - .( )

// - -

: - .( )

. - .( )

: - .( )

.

: - .( )

-

: - .( )

: - .( )

:

.

: - .( )

. // - -

: - .( )
//
//
: - .( )
//
//
: - .( )
//
: - .( )
//
: - .( )
- .( )
. ( )
"
""

George Roo

Is

not an educator

Stormy

petrel

) : - .( )
(
:
//
//
//
:
- .( )
//
:
//
:
//
//
:
- .( )
//
//
:
- .( )
//
//
:
- .( )
.
- .( )
.
- .( )

-	:	-	.( )
//			
.	:	-	.( )
		-	.( )
	:		.( )
		:	.( )
			.( )
	:	-	.( )
:	-		
	-		
	:		.( )
	-		
	:		.( )
		// -	
	:		.( )
-	//		
	:		.( )
	//		

	:	.	( )
	-	//	
	:	.	( )
-	//		
	:	.	( )
	:	-	( )
	:	.	( )
-	:	.	( )
		//	
	:	.	( )
		//	
	:	.	( )
	:	.	( )
		-	( )
	:	.	( )

: .( )

- .( )

: .

: - .( )

.

: - .( )

.

: - .( )

.

: - .( )

.

: - .( )

.

: - .( )

.

: .( )

-

: .( )

: .( )

Ronald Malcolm :

Cairo University op cit p 55

: .( )

(-)

- - - : .( )

//

: .( )

//

: .( )

: .( )

: .( )

. : .( )

: .( )

//

: - .( )

.

: .( )
 .
 : .( )
 . //
 : .( )
 .
 - : .( )
 //
 - : .( )
 - // - -
 : - .( )
 - // /
 : - .( )
 // /
 - - : .( )
 - //
 : - .( )
 - : .( )
 //

: .( )

)

(

: - .( )

. -
: .( )

) : .( )

(

: - .( )

: - .( )

: .( )

.( )

-

: - .( )

( )

.